BRUG bij Zwolle

uitreksel Monumenten Register

Uittreksel uit de Objecten Data Bank

Onderstaand object is
EEN RIJKSMONUMENT,
opgenomen in het Register van beschermde monumenten
ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet 1988.

Provincie	: Overijssel	Monumentnummer	: 509863
Gemeente	: Zwolle	Besluitnummer	: 9711212
Objectcode	: 8000AA-00000-34	Besluitdatum	: 07-10-1998
Aanduiding	: RdMz		

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Plaats : Zwolle
Locatie : Spoolderbergweg

KADASTRALE AANDUIDING

Kad. Gemeente : Zwollerkerspel
Sectie : M
Nummer : 4249

OMSCHRIJVING

Inleiding
De VERKEERSBRUG, de IJsselbrug, werd op 15 januari 1930 feestelijk geopend. Zwolle had in 1862 de boot gemist door deelname aan een gecombineerde trein- en verkeerbrug te weigeren. In 1905 zamelde de Zwolse burgerij geld in en richtte de "Commissie tot overbrugging van den IJssel nabij het Katerveer" op. Onder Minister Ir. C. Lely werd in 1917 een wetsontwerp aangenomen tot overbrugging van de IJssel bij het Katerveer. Toen bovendien mr. H. van der Vegte, afkomstig uit Zwolle, in 1927 Minister van Waterstaat werd, kon de brug gebouwd gaan worden. De IJsselbrug was de tweede brug in het grote rivierbruggenprogramma. Het Bruggenbureau van Rijkswaterstaat werd in 1928 opgericht, terwijl de bouw van de IJsselbrug in 1927 startte. Rijkswaterstaat had nog geen eigen ontwerpen achter de hand, waardoor het ontwerp van de middenbrug nog gebaseerd is op Duitse voorbeelden. De stalen middenbrug van het "Duitse type" markeert een overgangsfase in de Nederlandse bruggenbouw, waarbij men zich nog moest richten op buitenlandse voorbeelden. De vakwerkboog met trekband en verticale eindportalen is na 1930 nauwelijks of niet meer gebruikt. Het ontwerp

van de betonnen aanbruggen is karakteristiek voor de betonbouw in de jaren twintig. De overspanning van de boogbruggen die toeneemt naar de middenoverspanning geeft blijk van aandacht voor het uiterlijk van de brug.
Ook bij de stalen middenbrug speelden esthetische overwegingen een rol. Er werd afgeweken van de Duitse voorbeelden bij het ontwerp van de stalen hoofdliggers. De esthetisch adviseur, ir. J. Emmen die hoofd was van de constructieafdeling van de Rijksgebouwendienst, was aangesteld om mede hierover advies te geven. Het betonwerk voor de onderbouw en aanbruggen werd uitgevoerd door de Hollandsche Beton-Maatschappij te Amsterdam. De N.V. F. Kloos en Zonen's Werkplaatsen uit Kinderdijk vervaardigde en monteerde de stalen middenbrug in samenwerking met De Pletterij v/h Enthoven en Cie te Delft en W. Bijker's Aannemersbedrijf te Haarlem.

Omschrijving

De IJsselbrug bestaat uit twee betonnen aanbruggen en een stalen middenbrug. De brug steunt op betonnen pijlers. De landhoofden en -pijlers zijn gefundeerd op houten palen, de oeverpijlers op staal. De oeverpijlers en het grootste deel van de pijlerlichamen van de landpijlers zijn ongewapend, de oplegblokken van de middenbrug en de pijlervoeten zijn gewapend.
De aanbruggen worden gevormd door boogbruggen van gewapend beton. Op het westelijke winterbed, aan de kant van Gelderland, staan zeven bogen, aan de oostkant drie. Iedere brug heeft vier boogribben, die via verticale schotten de rijvloer dragen. De rijvloer is afgedekt met asfaltvilt in mastiek, vulbeton en een rijvlak van speciale beton, goudalite. De voetpaden kragen over de buitenste boogribben uit.
De stalen middenbrug overspant het zomerbed in één keer. De hoofdliggers zijn vakwerkbogen naar het voorbeeld van de Duitse bruggen. De pijlhoogte van de onderrand van de bogen is echter groter, evenals de afstand tussen de onder- en bovenrand van de vakboog. Daardoor verandert de helling van de diagonalen van het midden naar de uiteinden minder. Er zijn geen dwarsverbanden met diagonalen aangebracht voor het koppen van de onder- en de bovenranden van de bogen; ze zijn uitgevoerd als volwandige portalen. De bogen hebben trekbanden, die ieder uit twee helften bestaan waartussen de I-vormige hangers zijn aangebracht. De rijvloer bestaat uit dwars- en langsdragers waarop het rijdek van hout; een onderdek van Surinaams basra-locus met een bovendek van houtblokjes in asfaltmastiek. De voetpaden zijn vervaardigd uit gewapend beton.

Waardering

De IJsselbrug is van algemeen architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang vanwege:
- de stalen middenbrug, die fungeert als één van de weinige

voorbeelden van een brug van het "Duitse type"
- de veranderingen ten opzichte van de Duitse voorbeelden ten behoeve van het aanzicht van de brug
- het ontwerp van de betonnen aanbruggen, dat karakteristiek is voor de jaren twintig
- de combinatie van betonnen aanbruggen en een stalen middenbrug
- de beeldbepalende ligging over de IJssel

INSCHRIJVING

Kantoor bewaarder : Zwolle
Inschrijvingsdatum : 16-02-1999
Deel/Registratienummer : 10396/44

==========